

**วิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาอนามัยชุมชนเขตเทศบาลเมืองนราธิวาส
ตามบริบททางสุขภาพและวัฒนธรรม**

Author: ผู้ช่วยศาสตราจารย์อัชฌา สุวรรณกาญจน์

Research Field: สังคมศาสตร์(การพยาบาลครอบครัวและชุมชน)

Degree: วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต(สาธารณสุขศาสตร์) มหาวิทยาลัยมหิดล

Department: คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์

Mailing address : 68 ซอย บุญมี ถ.สุริเยะประดิษฐ์ ต.บางนาค อ.เมือง จ.นราธิวาส 96000

Email: ask2031@hotmail.com phone No: 087-3988399 Fax No : 073-513-886

บทคัดย่อ :

การพัฒนาอนามัยชุมชนตามบริบททางสุขภาพและวัฒนธรรมโดยการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นการปฏิบัติการที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาสุขภาพอย่างชัดเจนและเหมาะสม โดยเฉพาะในสังคมในสามจังหวัดชายแดนใต้ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม เชื้อชาติและภาษา ที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการพัฒนาสุขภาพ การวิจัยนี้จึงมุ่งสร้างฐานข้อมูลชุมชนในเขตเทศบาลเมืองนราธิวาส รวมทั้งพัฒนารูปแบบการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาอนามัยชุมชนเขตเทศบาลเมืองนราธิวาส และวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาอนามัยชุมชนเขตเทศบาลเมืองนราธิวาส ด้วยวิธีการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมซึ่งแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะการเตรียมการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ระยะปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาอนามัยชุมชน และระยะประเมินผลการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม กลุ่มตัวอย่างได้แก่แกนนำชุมชน หน่วยงานภาครัฐ/เอกชน ที่เกี่ยวข้อง และทีมวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการสำรวจ สัมภาษณ์ สังเกต การปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม สันทนาการ และการถอดบทเรียน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยร้อยละ ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา และการสร้างข้อสรุป ผลการวิจัยพบว่า ผลการสร้างระบบฐานข้อมูลชุมชนตามบริบททางสุขภาพและวัฒนธรรม ประกอบด้วย ข้อมูล 8 ฐานข้อมูล คือ 1) ฐานข้อมูลด้านกายภาพของชุมชน 2) ฐานข้อมูลด้านลักษณะทางประชากร สังคม และเศรษฐกิจ 3) ฐานข้อมูลด้านภาวะสุขภาพของชุมชน 4) ฐานข้อมูลด้านระบบสุขภาพและบริการสุขภาพ 5) ฐานข้อมูลด้านคุณภาพชีวิตของชุมชน 6) ฐานข้อมูลด้านการพึ่งตนเองของชุมชน 7) ฐานข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน และ 8) ฐานข้อมูลด้านความเชื่อและพฤติกรรมสุขภาพตามบริบททางสุขภาพและวัฒนธรรม รูปแบบการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาอนามัยชุมชนตามบริบททางสุขภาพและวัฒนธรรม ในเขตเทศบาลเมืองนราธิวาส มี 5 กระบวนการ คือ 1) สร้างทีมงานและการกำหนดวิสัยทัศน์ 2) ศึกษาและระบุปัญหาสุขภาพชุมชน 3) วิเคราะห์ปัญหาและกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาสุขภาพชุมชน 4) ดำเนินการแก้ไขปัญหาสุขภาพชุมชน และ 5) ประเมินผลการแก้ไขปัญหาสุขภาพชุมชน ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาอนามัยชุมชนเขตเทศบาลเมืองนราธิวาส ในระดับมากที่สุด คือ สถานการณ์ความไม่สงบ

คำสำคัญ : วิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม พัฒนาอนามัยชุมชน บริบททางสุขภาพและวัฒนธรรม
ฐานข้อมูลชุมชน